

Commission des Relations
extérieures

du

MERCREDI 28 JUIN 2023

Après-midi

Commissie voor Buitenlandse
Betrekkingen

van

WOENSDAG 28 JUNI 2023

Namiddag

La réunion publique de commission est ouverte à 16 h 02 et présidée par M. Michel De Maegd.
De openbare commissievergadering wordt geopend om 16.02 uur en voorgezeten door de heer Michel De Maegd.

01 Interpellatie van Yngvild Ingels aan Hadja Lahbib (Buitenlandse Zaken, Eur. Zaken, Buitenlandse Handel en Fed. Cult. Instellingen) over "Wantoestanden bij de adoptie van Zuid-Koreaanse kinderen en de rol van de Belgische overheid" (55000422I)

01 Interpellation de Yngvild Ingels à Hadja Lahbib (Affaires étrangères, Aff. eur., Commerce ext. et Institutions cult. fédérales) sur "Des situations intolérables liées à l'adoption d'enfants sud-coréens et le rôle des autorités belges" (55000422I)

01.01 Yngvild Ingels (N-VA): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, ik wil even terugkomen op een thema dat voor mij en voor heel wat leden van deze commissie erg belangrijk is.

U was nog niet in functie toen wij in deze commissie gesprekken hebben aangevat op aangeven van collega Michel De Maegd. Hij werd gecontacteerd door een aantal slachtoffers van illegale adoptie. Hij is daarmee aan de slag gegaan en heeft collega's warm gemaakt voor het onderwerp. Hier in de commissie hebben we harde en heel emotionele getuigenissen gehoord over wat er is fout gelopen in de jaren '60, '70, '80 en '90. Kinderen werden ontvoerd, kinderen werden dood verklaard, maar toch nog voor adoptie vrijgesteld hier in België.

Meer dan een jaar geleden is er beslist, onder de vorm van een resolutie die unaniem goedgekeurd is in de plenaire vergadering, om een onderzoek te starten. Daarover heb ik al een aantal vragen aan u gesteld, ook schriftelijke. Ik wil immers de link maken met wat er momenteel in Oekraïne gebeurt met kinderen die naar Rusland gedeporteerd worden.

Heel vaak heeft u echter op die vragen geantwoord dat dit eigenlijk niet uw bevoegdheid is. Het klopt natuurlijk wel dat het hele juridische aspect van adoptie een bevoegdheid is van de minister van Justitie en dat alles wat te maken heeft met de organisatie, de herkomstlanden, de adoptieorganisaties en de nazorg regionale bevoegdheden zijn. Dat was natuurlijk niet het geval in de jaren '60, '70, '80 en '90, toen was het nog een puur Belgische aangelegenheid. De historiek van wat deze mensen hebben meegemaakt, niet enkel de geadopteerden maar ook de geboorteouders en soms de adoptieouders die ter goeder trouw hebben gehandeld, bevindt zich niet bij de Vlaamse of de Waalse overheid, maar valt nog steeds onder Buitenlandse Zaken. Die dossiers bevinden zich in de archieven van Buitenlandse Zaken.

Wij hebben hier in hoorzittingen getuigenissen gehoord en die hebben geleid tot de resolutie. België was daarmee eigenlijk al een beetje laat, want in andere Europese landen, zoals Denemarken, Zweden, Nederland en Zwitserland, zijn er zelfs onderzoekscommissies opgericht om die wanpraktijken van jaren geleden te onderzoeken. Ook in herkomstlanden zoals Zuid-Korea werden onderzoekscommissies, zogeheten waarheidscommissies, georganiseerd om te achterhalen wat er in die jaren gebeurd is met hun kinderen.

Uit de naar boven gekomen informatie blijkt dat er toen veel wanpraktijken bestonden omtrent Zuid-Koreaanse kinderen die voor adoptie werden afgestaan in ons land. Documenten werden vervalst of

kinderen werden verwisseld en kregen dus een verkeerde identiteit, met medewerking van ons diplomatiek personeel aldaar, en met medeweten van Sabena. Die kinderen werden met nylondraad vastgebonden in het vliegtuig opdat ze niet zouden bewegen, wat de vlucht gemakkelijker moest maken. Die vluchten waren zogenaamd gratis, maar in realiteit werd aan de adoptieouders toch geld gevraagd. Dat geld werd aan de airhostessen gegeven om de kinderen kalm te houden. Tijdens dergelijke vluchten zijn ook kinderen gestorven. Bij aankomst op Zaventem werden die kinderen in een rij gelegd. Sommige kinderen bleven achter omdat hun adoptieouders niet op de hoogte waren gesteld van bijvoorbeeld een beperking bij het kind. In gevallen waarbij het beloofde kind intussen gestorven was, kregen ouders soms een ander kind mee, maar met de identiteitsdocumenten van het overleden kind. Er zijn dus verschrikkelijke zaken gebeurd.

Het gaat om zaken uit het verleden. Vanuit uw departement hebt u voor een stuk de sleutel tot nazorg in handen. De bevoegdheid over de nazorg ligt vandaag niet meer bij u, maar u hebt wel nog de sleutel in handen van een deel van de informatie. Daarom stel ik al een jaar lang de vraag om deze informatie open te stellen. Het is inderdaad niet aan u om het administratieve onderzoek alleen te doen. Dat moet gebeuren samen met het kabinet-Van Quickenborne, zoals afgesproken. Maar u beschikt wel over dat deel van de informatie dat zich misschien nog bevindt in de ambassades en consulaten van de herkomstlanden. Daarin kunt u stappen ondernemen.

In die vroegere jaren was er sprake van verschillende klachten die aan Buitenlandse Zaken zijn overgemaakt. In het artikel wordt er gewag gemaakt van het jaar 1973. Men heeft blijkbaar ook contact gehad met uw kabinet over deze zaak, met de vraag welke informatie u daarover heeft en of een en ander kan opgezocht worden. Uw kabinet heeft daarop verwezen naar de administratie. Daar werd gezegd dat een en ander wel onderzocht was, maar dat men daarover niets kon zeggen. De gepaste zorgvuldigheid, de zogenaamde due diligence, werd gehanteerd maar voor de rest werd er weinig commentaar gegeven.

Dat is nu net het probleem waar de slachtoffers van deze illegale praktijken al jaren op stoten: zij willen weten wie ze zijn, waar ze vandaan komen en wat er met hen gebeurd is. U hebt een deel van dat verhaal in handen, onder de vorm van informatie uit uw archief. Daarom, mevrouw de minister, wil ik heel graag weten wat er met deze klachten gebeurd is.

Ver voor uw tijd zijn er klachten ingediend bij Buitenlandse Zaken. Kunt u nagaan wat er met die klachten gebeurd is? Waarom heeft men dit niet ernstiger genomen? Waarom worden deze archieven niet vrijgegeven? Waarom kunnen mensen niet onder begeleiding gaan zoeken in de informatie en bijgestaan worden in hun zoektocht?

Nu gaat het specifiek over Zuid-Korea, maar er zijn nog heel wat herkomstlanden. Wij hebben hier mensen ontvangen uit Guatemala, Sri Lanka, India, ... Zoveel landen hadden toen hele drukke lijnen met België en hebben als het ware een 'adoptiefabriek' opgezet.

Toen u de resolutie las, begreep u misschien niet goed welke uw rol daarin was. Ik wil enkel heel duidelijk van u horen of u begrijpt wat ik bedoel. Ik heb immers het gevoel dat ik al een jaar lang iets vraag, maar steeds een antwoord krijg waaruit blijkt dat u niet goed begrijpt welke uw rol in dezen is.

Begrijpt u dat die bewuste informatie het begin van alles is? Het kan het begin zijn van te weten: wie ben ik? Waar kom ik vandaan? Wat is er met mij gebeurd? Wie zijn mijn geboorteouders? Soms werden die kinderen hier als wees geplaatst, terwijl ze nog ouders hadden in hun land van herkomst. Begrijpt u dat? Erkent u dat? Wij hebben het verdrag van Den Haag geratificeerd en we moeten ons daaraan houden.

Ik wil dus graag polsen naar uw bereidwilligheid om daar stappen in te zetten en uw archieven open te stellen en daar voor begeleiding te zorgen.

01.02 **Hadja Lahbib**, ministre: Merci madame Ingels.

Tout d'abord, je tiens à vous rassurer: je comprends tout à fait ce que vous voulez dire. Votre sentiment et votre ressenti me sont bien parvenus.

Het is volgens mij heel belangrijk dat de resolutie die op 9 juni 2022 unaniem goedgekeurd werd in de

Kamer, de nodige opvolging krijgt en dat alle mogelijke steun wordt gegeven aan het geplande administratieve onderzoek.

De diensten van de FOD Buitenlandse Zaken beschikken niet over archieven van adoptiedossiers of statistieken van eventuele klachten. In het midden van de 20ste eeuw, op het ogenblik dat de feiten waarnaar u verwijst, gebeurden, werd adoptie in een internationaal kader geregeld door een beperkt aantal bepalingen in het burgerlijk wetboek. Deze voorzagen in een erkenning van rechtswege van de adoptieve afstamming, verkregen in het buitenland bij vonnis of administratieve procedure door de Belgische ambtenaar van de burgerlijke stand. Dergelijke adopties waren ook niet onderworpen aan een exequaturprocedure.

L'adoption avait lieu soit librement, c'est-à-dire sur une base individuelle, soit par l'intermédiaire d'un organisme d'adoption. Pour les adoptions individuelles, cela signifie que les adoptants se rendent spontanément dans le pays d'origine sans aucun encadrement.

Voor beide soorten adoptie verliep de volledige adoptieprocedure in het buitenland, zonder tussenkomst van onze consulaire posten. Vervolgens werden de adoptiedocumenten voorgelegd ter registratie, met vraag voor een paspoort of visum.

Kinderen geadopteerd in het buitenland kwamen daarna naar België. De gemeente van inschrijving van de Belgische adoptante was de instantie die het dossier en de inschrijving van het geadopteerde kind vervolgens behandelde. Voor problemen ter zake, als die al werden gemeld aan onze vertegenwoordigingen in het buitenland, werden de betrokkenen doorverwezen naar de bevoegde gerechtelijke instantie in België.

En fait, en tout état de cause, lorsque des plaintes sont adressées aux Affaires étrangères, elles sont traitées dans le cadre des compétences légales, donc par les Affaires étrangères si cela relève de ses compétences ou par les autres autorités compétentes auxquelles elles sont renvoyées, le cas échéant.

La loi du 24 avril 2003 qui réforme l'adoption a fondamentalement modifié la procédure belge d'adoption, tant pour les adoptions internes que pour les adoptions internationales. Cette loi met en œuvre la Convention de La Haye du 29 mai 1993 sur la protection des enfants et la coopération internationale en matière d'adoptions internationales. Cette loi, entrée en vigueur le 1er septembre 2005, entérine le principe selon lequel l'adoption doit servir l'intérêt supérieur de l'enfant et prévoit des garanties contre la traite des enfants.

Le SPF Justice, qui est l'autorité centrale fédérale, est chargé de reconnaître les adoptions étrangères. Il convient également de préciser que les compétences en matière d'enquête de filiation – vous l'avez dit vous-même –, de conservation des informations et de consultation des dossiers d'adoption relèvent des entités fédérées.

J'ai dit au début que le SPF Affaires étrangères n'a de toute évidence pas d'archives de l'époque à laquelle vous faites allusion.

Enfin, les services du SPF Affaires étrangères participent également activement, il faut le dire, à la commission de concertation et de suivi en matière d'adoptions internationales, qui relève du SPF Justice.

Pour ce qui concerne les Affaires étrangères, j'ai demandé à mes services de prendre contact avec plusieurs partenaires européens qui font face à la même problématique afin de recueillir des informations sur la manière dont ils abordent la question. L'objectif est d'échanger les informations et d'enrichir les pratiques et procédures.

We hebben ook verschillende van onze diplomatieke posten in de landen die de afgelopen decennia betrokken waren bij adopties naar België gevraagd om ons alle nuttige informatie over contacten op dit gebied in de landen van herkomst toe te sturen. We hebben hen ook gevraagd ons een lijst te bezorgen met enkele bonafide advocaten die bekend staan als specialisten in adoptiezaken en wier contactgegevens nuttig zouden kunnen zijn in geval van een verzoek van mensen in België.

01.03 Yngvild Ingels (N-VA): Mevrouw de minister, ik dank u voor het antwoord.

Ik ben een beetje verbaasd als u zegt dat wij niets in ons archief hebben. Als ik het krantenartikel lees en de getuigenissen hoor, is het duidelijk dat de informatie over die klachten, bijvoorbeeld de klacht van 1973, net uit uw archief komt. Ik begrijp niet goed waar het misverstand dan zit. Daar wordt in het artikel ook naar verwezen. Het feit dat de Belgische overheid op de hoogte was, komt uit de archieven van Buitenlandse Zaken. Ik weet dus niet goed wat ik daar nu moet van denken.

Ik kan mij onmogelijk inbeelden dat er in al die herkomstlanden, zoals Zuid-Amerika en India, geen contactpersonen op die ambassades waren om ervoor te zorgen dat die kinderen in België geraakten. Daar moeten toch identiteitsdocumenten verzameld zijn? Het is toch onmogelijk dat er geen informatie is in al die consulaire posten en ambassades?

Dat is ook de grote vraag van al die slachtoffers. Zij worden van het kastje naar de muur gestuurd. Er is niemand die hen vertelt waar de informatie is, wat men kan doen om daar aan te komen en welke informatie er nog is.

Ik weet niet meer tot wie ik mij moet wenden, maar het wordt tijd dat wij dit in ons land ernstig nemen, net zoals in heel wat andere Europese landen waar er begeleiding is van commissies en onderzoeken. Daar gaat men echt reconstrueren wat er gebeurd is. Als we nu nog 50 jaar wachten, dan zijn al die geadopteerden gestorven. Ik weet niet wat hiermee te doen. Misschien moeten we toch een onderzoekscommissie oprichten, waarvan ooit sprake is geweest. Wat moet ik doen om mensen te helpen om informatie te krijgen? Ik weet het niet meer. Waar is de informatie van de jaren '60, '70, '80, '90?

Ik heb een motie van aanbeveling geschreven om snel werk te maken van wat er in de resolutie wordt gevraagd. Ik kan echt niet geloven dat er geen informatie is. Misschien is niet alles beschikbaar, maar absoluut niets? Alle informatie die beschikbaar is bij Buitenlandse Zaken, inclusief de ambassades en consulaten, dient te worden geïnventariseerd en ontsloten voor alle belanghebbenden.

Le **président**: Merci, madame Ingels.

Motions

Moties

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van aanbeveling werd ingediend door mevrouw Yngvild Ingels en luidt als volgt:

"De Kamer,
gehoord de interpellatie van mevrouw Yngvild Ingels
en het antwoord van de minister van Buitenlandse Zaken, Europese Zaken en Buitenlandse Handel,
en van de Federale Culturele Instellingen,
- gelet op de dringende noodzaak om duidelijkheid te brengen omtrent de rol en de kennis van de Belgische overheid bij wantoestanden van interlandelijke adopties;
- overwegende de recente onthullingen rond de wanpraktijken van interlandelijke adopties tussen Zuid-Koreaanse en Belgische adoptiediensten;
- overwegende dat de Kamer op 9 juni 2022 unaniem een resolutie (55K2151) goedkeurde om op federaal niveau een uitgebreid onderzoek te voeren naar alle vormen van illegale adopties;
- overwegende dat de gestelde deadline van het onderzoek in de resolutie bijna bereikt is en het onderzoek nog moet starten;
- overwegende het belang van het onderzoek om de overige verzoeken in de resolutie ten gronde uit te voeren;
- overwegende dat Belgische adoptiediensten actief deelnamen aan frauduleuze adoptiepraktijken;
- overwegende de onduidelijkheid over hoeveel illegale wanpraktijken de Belgische overheid op de hoogte was;
- overwegende dat het ministerie van Buitenlandse Zaken hierover meerdere klachten heeft ontvangen en het onduidelijkheid is welke acties er zijn ondernomen om deze klachten ten gronde te onderzoeken en de wanpraktijken aan te pakken;
- overwegende het belang om de slachtoffers van deze wanpraktijken te identificeren en te erkennen;

- overwegende het belang om de slachtoffers optimaal te begeleiden en bij te staan in hun zoektocht naar hun identiteit en afkomst;
 - overwegende de verantwoordelijkheid van de overheid om te waken over de rechten van haar onderdanen;
- vraagt de regering
- onmiddellijk een rapport te maken van alle klachten met betrekking tot wanpraktijken van alle illegale adopties die doorgegeven zijn aan de bevoegde federale instanties, mee te geven welke onderzoeken er gevoerd zijn en wat de conclusies waren en aan het Parlement over te maken;
 - onmiddellijk een onderzoek te starten, zoals verzocht in de resolutie (55K2151), naar de toenmalige federale verantwoordelijkheden bij wantoestanden rond alle vormen van illegale adopties waarbij dit land betrokken was.
 - alle archieven met betrekking tot adopties bij de FOD Buitenlandse Zaken, inclusief uit ambassades en consulaten, te inventariseren en te ontsluiten voor alle belanghebbenden."

Une motion de recommandation a été déposée par Mme. Yngvild Ingels et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu l'interpellation de Mme Yngvild Ingels

et la réponse de la ministre des Affaires étrangères, des Affaires européennes et du Commerce extérieur, et des Institutions culturelles fédérales,

- vu l'urgence à tirer au clair le rôle joué par les autorités belges dans des dysfonctionnements lors d'adoptions internationales et à déterminer si les autorités belges avaient connaissance de ces dysfonctionnements;
- eu égard aux récentes révélations concernant les dysfonctionnements lors d'adoptions internationales entre les services d'adoption sud-coréens et belges;
- considérant que le 9 juin 2022, la Chambre a adopté à l'unanimité une résolution (55K2151) afin de mener une enquête approfondie à l'échelon fédéral concernant toutes les formes d'adoption illégale;
- considérant que la date butoir pour l'enquête prévue dans la résolution est quasiment atteinte et que l'enquête en question n'a pas encore débuté;
- considérant l'importance de cette enquête pour pouvoir exécuter sur le fond les autres requêtes contenues dans la résolution;
- considérant que des services d'adoption belges ont participé activement à des pratiques d'adoption frauduleuses;
- considérant l'incertitude quant au nombre de pratiques illégales dont les autorités belges avaient connaissance;
- considérant que le SPF Affaires étrangères a reçu plusieurs plaintes à ce sujet et que l'incertitude règne quant aux actions entreprises pour examiner ces plaintes sur le fond et lutter contre les dysfonctionnements;
- considérant qu'il est important d'identifier les victimes de ces dysfonctionnements et de les reconnaître comme telles;
- considérant qu'il est important d'accompagner les victimes de façon optimale et de les aider dans leur recherche quant à leur identité et leur origine;
- considérant qu'il est de la responsabilité des autorités de veiller au respect des droits de ses ressortissants;

demande au gouvernement

- d'établir sans délai un rapport de toutes les plaintes relatives aux dysfonctionnements liés à toutes les adoptions illégales déposées auprès des instances fédérales compétentes, d'indiquer quelles enquêtes ont eu lieu et quelles en ont été les conclusions, et de communiquer ces conclusions au Parlement;
- d'entamer sans délai une enquête, telle que réclamée dans la résolution (55K2151), concernant les responsabilités fédérales de l'époque par rapport à ces dysfonctionnements concernant toutes les formes d'adoption illégale dans lesquelles la Belgique a été impliquée;
- d'inventorier toutes les archives relatives aux adoptions détenues par le SPF Affaires étrangères, y compris celles des ambassades et des consulats, et de les rendre accessibles à toutes les parties prenantes."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de heer Christophe Bombled.

Une motion pure et simple a été déposée par M. Christophe Bombled.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

Le développement de l'interpellation se termine à 16 h 18.
De behandeling van de interpellatie eindigt om 16.18 uur.